

Așezarea se găsește amplasată pe terenul numit „La blocuri”, care aparține fermei nr. 2 Panic, a I.A.S.-ului Zalău. Terenul numit „La blocuri” se află pe partea dreaptă a șoselei Zalău—Șimleu—Oradea la cca 7,5—8 km vest de centrul orașului Zalău, în imediata apropiere a sediului I.A.S. Panic și a fermei nr. 2. Suprafața cu dimensiunile de cca 500×250 m este limitată: spre sud de șoseaua Zalău—Șimleu—Oradea și de cele trei case ale angajaților fermei, spre nord de calea ferată Zalău—Sărmășag—Carei, spre vest de pârâul Panicului, spre est de un drum ce duce spre stația de epurare a Văii Zalăului aflată dincolo de calea ferată. Administrativ, terenul pe care se află așezarea aparține orașului Zalău, B-dul Mihai Viteazul, nr. 105—106.

Așezarea cercetată prin săpături arheologice sistematice începând din anul 1976 este o așezare nefortificată aparținând populației dacilor liberi care trăiau în imediata apropiere a granițelor romane la cca 15 km vest de orașul Porolissum.

În anul 1982 campania de săpături arheologice a continuat cercetarea zonei de est a așezării urmărind decopertarea elementelor de locuire din această suprafață. A fost deschisă caseta nr. 26 în care a fost identificat și decopertat un cuptor de ars ceramică golindu-i-se și groapa din fața sa. Cuptorul are diametrul vetrei de 1,17 m, iar înălțimea păstrată a pereților lutuiți ai cuptorului este de 0,60 m. Groapa cuptorului are forma ovoidală alungită, cu dimensiunile de $2,70 \times 1,60$ m. Din groapă au apărut foarte puține fragmente ceramice și câțiva căței de vatră care asigură datarea cuptorului în perioada sec. III—IV e.n. nivelul de epocă romană al așezării, groapa fiind plină de urmele cenușii și bucățile de cărbune de la focul care încălzea cuptorul. Cuptorul nu a avut grătar, focul făcându-se direct pe vatra propriu-zisă. Urmele unor garduri (?) (drenuri?) ce apar conturate ca niște benzi de pământ negru cu lățimea de 0,10—0,20 m, sesizate pe distanțe lungi de cca 20—30 m, trec peste cuptorul și groapa aferentă lui, indicând existența a cel puțin două niveluri de locuire în așezare.

Decopertarea întregii suprafețe a casetei nr. 27 a scos la lumină urmele a două locuințe de suprafață rectangulară, situate paralel la 2 m una lângă alta. Locuința nr. 13 are dimensiunile de $4,10 \times 3,70$ m, iar locuința nr. 14 are dimensiunile de $3,60 \times 3,40$ m. Cele două locuințe au pe fiecare latură urmele stâlpilor ce susțineau acoperișul, la locuința nr. 14 gropile stâlpilor fiind amplasate în cele 4 colțuri ale locuinței. Locuința nr. 13 are două faze de amenajare, surprinse în dispunerea stâlpilor ce susțineau acoperișul și în mărirea spațiului de locuit prin nivelarea vetrei pietrar din interior (colțul vestic) și realizarea în afara locuinței, în malul cruțat de pe latura de sud-vest a locuinței, a unui cuptor de copt pâine (diametrul de $1,30 \times 1,23$ m) și a unui cuptor vatră (diametrul 1,25m) pe latura de nord-vest al locuinței.

Locuința nr. 14 amplasată paralel la 2 m est de locuința nr. 13 are dimensiunile de $3,60 \times 3,40$ m. În colțul vestic al locuinței a fost amenajat un cuptor pietrar clădit din piatră locală cu diametrul vetrei de 35×72 cm. Pe laturile de sud-vest și nord-vest, pereții locuinței în zona cuptorului erau căptușiți cu piatră clădită, formând câte un zid de cca. 0,35 m grosime. După cantitatea mare de piatră căzută în dărâmașura cuptorului, probabil cuptorul fusese mult mai mare și avusese și alte amenajări (unghet?). De pe podeaua locuinței mai ales din zona din imediata apropiere a cuptorului au fost culese mai multe fragmente ceramice de la vase lucrate cu mâna — ceramică aparținând unor vase tip oală.

Săpăturile din acest an au adus date importante cu privire la suprafața așezării, stabilindu-se întinderea ei spre est, decopertând încă două locuințe aparținând nivelului de locuire sec. II—IV e.n. Trebuie menționată stabilirea a două faze de amenajare a locuinței nr. 13, mărirea spațiului de locuit prin scoaterea cuptorului în afară și amenajarea lor în malul cruțat, precum și dispunerea perechi a locuințelor nr. 13 și nr. 14, lucru sesizat și în cercetarea anului 1977 în dispunerea locuințelor nr. 4 și nr. 5. Atât în acest an cât și în anul trecut în zona din apropierea cuptorului de ars oale au fost descoperite mai multe fragmente cera-

Fig. 1. Panic. Cuptorul de ars oale.

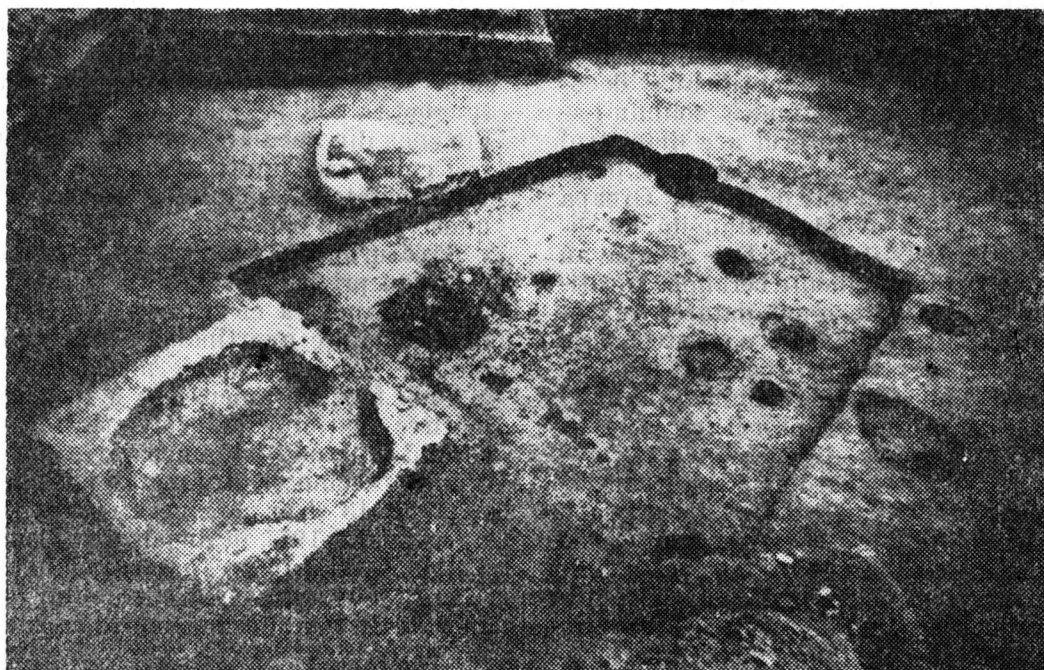

Fig. 2. Panic. Locuința nr. 13.

mice fine de la vase cenușii ornamentate prin șampilare, rebuturile clare de la cuptorul de ars oale. Descoperirea în acest an a unui cuptor de ars oale în caseta nr. 26, sunt argumente clare că pe lângă ceramica locală tipică lucrată cu mâna, în așezare se lucra și ceramică fină de tipul categoriei ceramicii cenușii ornamentate cu motive geometrice șampate, așa-numita ceramică tip Porolissum. Aceste lucruri sunt argumente fără nici un dubiu că ceramica cenușie șampată este o caracteristică și a populației dacice libere ce trăia în apropierea granițelor provinciei Dacia romană. Stabilirea cu precizie a acestui fapt aduce date deosebit de prețioase cu privire la cultura materială a triburilor dacilor liberi, puternic influențată de civilizația provinciei romane, cu urmări deosebite pentru romanizarea populației dacice necucerite efectiv de romani.

L'HABITAT DES DACES LIBRES DE PANIC, DÉP. DE SĂLAJ

RÉSUMÉ

L'habitat des Daces libres de Panic, département de Sălaj, se trouve emplaced à presque 15 km Ouest du *limes* romain de Meseș. Les fouilles de 1982 ont porté sur deux habitations

de surface aux dimensions de $4,20 \times 3,70$ m et $3,60 \times 3,40$ m ; ont été trouvées les traces des poteaux (piliers) qui soutenaient les parois et la toiture des habitations.

L'habitation (n° 13) la plus grande avait le four à pain ($1,30 \times 1,23$ m) aménagé sur le côté Sud-Ouest en dehors de l'habitation.

L'âtre four, de 1,25 m diamètre, aménagé sur le côté Nord-Ouest était lui aussi extérieur.

L'habitation n° 14 avait le four en pierre aménagé dans l'intérieur, le coin Ouest.

Dans ces deux habitations ont été décorés de nombreux fragments céramiques qui peuvent assurer leur datation aux IIIe–IVe s. de n.è.

A environ 35 m Sud de ces habitations a été découvert un four du potier, qui avait l'âtre de 1,17 m de diamètre, aménagé à 0,60 m de profondeur. Devant le four se trouvait un trou ovoïdal rempli de cendre et de charbons. Le four était sans grille, on faisait le feu directement sur l'âtre.

En 1982, tout comme l'année précédente, dans la proximité du four on a découvert de nombreux fragments de céramique fine grisâtre, ornée par estampage : des rebuts du four. La présence de ces rebuts et la découverte du four de potier sont des arguments indubitables que la céramique fine grisâtre, ornée par estampage (la céramique de type Porolissum) était travaillée sur place et était caractéristique à la culture matérielle de la population des Daces libres qui vivaient au dehors du *limes* de Nord-Ouest de la Dacie romaine.

EXPLICATION DES FIGURES

Fig. 1. Panic. Four à potier.

Fig. 2. Panic. L'habitation n° 13.